

Riina Pastinen

SUURUUSHARHA ON KAUNIS SANA

Kuvataiteen koulutusohjelma
2012-2016

Suuruusharha on kaunis sana

Pastinen, Riina
Satakunnan ammattikorkeakoulu
kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2016
Ohjaaja: Velhonoja Matti, Hautala Päivi-Maria
Sivumäärä: 25
Liitteitä: 2

Asiasanat: fiktio, mielikuvitus, luovuus, intuitio, väkivalta

Tässä kirjallisessa osassa opinnäytetyötä tarkoitukseni olisi kertoa taiteellisista prosesseistani sekä suhteistani fiktiiviseen kerrontaan ja siitä millainen osuus sillä on taiteessani. Käsittelen aihetta lähinnä omasta näkökulmastani, mutta viittaan myös yleisesti luovuutta ja intuitiota tutkineisiin akateemikkoihin ja filosofiin. Lisäksi yhtenä osana tätä kirjallista työtä on kaunokirjallisesti toteutettu päiväkirja, jossa kerron elämästäni lopputyöprosessin ulkopuolella ja se on konkreettinen esimerkki siitä, miten käytännössä puen ajatukseni ja tunteeni fiktion muotoon ja siten ilmaisen itseäni.

Opinnäytetyön taiteellinen osa on teoskokonaisuus, joka koostuu kolmista kehyksistä ja yhteensä yhdeksästä syväpainografiikalla toteutetusta vedoksesta. Teoksen nimi on ”Sitä mitä on lihan ja ihon välissä” ja se on näkemykseni abstrakteista arpikudoksista, jotka kuvaavat paranemisprosessia ja kriisistä toipumista. Teos on kuitenkin hyvin monitulkintainen, sitä on mahdollista tarkastella yhtäaikaaisesti niin mikro kuin makro näkökulmista ja katsoja voi vapaasti liittää siihen omia tulkintojaan sekä assosiaatioitaan.

Teosta ja tätä kirjallista opinnäytetyötä yhdistävät se, että käsittelen kummassakin itseäni ja maailmaani, jonka asetan katsojan ja lukijan tarkasteltavaksi herkkään kuplaan kätkeytyneenä.

OPINNÄYTETYÖN NIMI ENGLANNIKSI

Grandiose delusions, such a beautiful word

Pastinen, Riina

Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in fine arts

May 2016

Supervisor: Velhonoja Matti, Hautala Päivi-Maria

Number of pages:25

Appendices:

Keywords: fiction, imagination, creativity, intuition, violence

---

In this part of my thesis I will tell about my artistic processes and explain how much fiction means to me, and what kind of part it has in my artistic processes. I am going to focus on my own point of view as an artist, but I will also mention and summarize some academician and philosophers' thoughts about this subject. One part of this thesis is also a short fictional diary. It tells about my private everyday life which I live as an ordinary person, not as an artist. It's a concrete example how I change my thoughts into fiction and how I express myself that way.

The artistic part of this thesis is an art piece which has 9 unique etching prints inside three frames. This art piece is called "something between the flesh and skin". It's my vision about abstract scar tissues and the whole three part picture tells about a healing process, and how to face and survive a difficult crisis. This art piece is very ambiguous. It's, for example, possible to see it from a micro or macro perspective at the same time, and spectators can easily add their own thoughts and associations about the subject.

These two different parts of my thesis are connected through the fact that they deal with my sense of self and display the world from my point of view, hidden inside a delicate bubble for the viewer and the reader.

Sisällysluettelo

1: Prologi, Esipuhe tai Johdanto	5
2: Fiktion henkilökohtainen merkitys	6
3: Ajatuksia luovuudesta, flowsta ja intuitiosta omassa taiteellisessa työskentelyssäni.....	8
4: Päiväkirja.....	13
5: Lähteet.....	23
6: Liitteet.....	24

1: PROLOGI/ ESIPUHE TAI JOHDANTO

Opinnäytetyön kirjallisessa osassa keskityn sanallistamaan joitakin osia taiteellisista prosesseistani, kuvailemaan fiktion osuutta niissä ja yritän avata itsellenikin sitä, miksi minulla on tarvetta käsitellä asioita mielikuvituksen kautta. Raotan lukijalle myös omaa, henkilökohtaista elämäni ja ajatuksiani päiväkirja merkinnöillä, jotka ovat konkreettinen esimerkki siitä, kuinka poimin havaintoja todellisuudestani ja millä tavoin yritän kertoa siitä miten sen koen. Henkilökohtaisen pohdinnan lisäksi viittaan myös joihinkin ajattelijoihin ja kirjailijoihin, jotka ovat käsitelleet luovuutta, intuitiota ja alitajuntaa.

Kirjallisen alussa avaudun suhteistani fiktion ja yritän määritellä sen merkitystä. Sen jälkeen siirryn kuvailemaan luovia prosessejani, kerron kuinka mm. mielikuvitus, intuitio ja flow liittyvät työskentelyyni ja samalla rinnastan omia ajatuksiani aiheesta kirjoitettuun materiaaliin. Työn loppuosa koostuu päiväkirjasta, johon olen kirjannut ylös tapahtumia mitä minulle on sattunut ns. ”siviilielämässä” niinä hetkinä, jolloin en tee taidetta. Päivämäärät, henkilöt ja sijainnit olen jättänyt kertomatta, koska haluan turvata läheisteni yksityisyyden ja samaten tehdä tekstistäni yleismaailmallisemman.

Opinnäytetyön taiteellinen teos on yhdeksästä uniikista reliefivedoksesta koostuva teoskokonaisuus, jonka tekemiseen käytin yhteensä 11 kuparilaattaa. Teoksen nimi on ”Sitä mitä on lihan ja ihon välissä” ja se on näkemykseni abstrakteista arpikudoksista, jotka kuvaavat paranemisprosessia ja kriisistä toipumista. Teos on yleisön nähtävillä Suomenlinnassa galleria Rantakasarmilla 5.5.-28.5.2016.

2 : FIKTION HENKILÖKOHTAINEN MERKITYS

*”Suojelkaa mua
Suojelkaa mua
Haltijat kaukaisen maan”
(Törmä, 2015, 10)*

Kari Uusikylä kertoo kirjassaan Luovuus kuuluu kaikille Sigmund Freudin (1920) ajatelleen, että luovuus liittyy sublimaatioksi nimettyyn puolustusmekanismiin, jossa luova persoona hylkää osittain todellisuuden ja antautuu fantasioidensa vietäväksi. Se on turvallinen tapa purkaa mm. niin seksuaalisuutta kuin aggressiotakin, mutta jos sitä käyttää väärin, se johtaa vääristyneeseen todellisuuteen, jossa henkilön toiminta irtoaa realiteeteista. Freud oli myös sitä mieltä, että luovuus on piirre, joka kuuluu vain taiteilijoille, ei ns. tavallisille ihmisille tai edes tiedemiehille.

”Vain onnettomat ihmiset pakenevat päiväunelmiin. Fantasian taustalla ovat tyydyttämättömät toiveet, ja jokainen yksittäinen päiväuni on toiveiden toteutuma, epätydyttävän todellisuuden korjausyritys.” (Uusikylä 2012, 32)

En tietenkään voi puhua kaikkien taiteilijoiden ja luovien ihmisten puolesta, mutta ainakin osasyypä siihen, miksi mielikuvitusmaailmat ja fiktio ovat minulle tärkeitä, on juuri se niiden tarjoama eskapismi. Itsensä voi irrottaa todellisuudesta ja omien silmien taakse pystyy halutessaan rakentamaan uuden persoonan, maailman tai vaikka kokonaisen universumin. Minun on myös helpompi käsitellä hankalia asioita, kun irrotan ne siitä tilasta, jossa ne ovat tapahtuneet ja siirrän ne toiseen. Ne tuntuvat silloin olevan kauempana, jolloin niitä voi tarkastella helpommin useammasta kulmasta, tai pystyn hylkäämään ne johonkin lukittavaan lokeroon ja unohtaa sinne. Itsepetosta voi harrastaa monella tavalla ja kai tämän toimintamallin voi halutessaan sellaisena nähdä, mutta minulle se on ollut - ja on edelleen turvapaikka ja portti mielenrauhaan. Sen avulla olen selviytynyt kaikista elämäni painajaismaisista ajanjaksoista, jolloin kärsin mm. yksinäisyydestä, avuttomuudesta ja ahdistuksesta. Esimerkiksi koulun käytävät unohtuivat yllättävän helposti, kun saatoin vain keskittää silmäni piirustuslehtiöön ja katseen jonnekin paljon kauemmas. Käsi sai tekemistä tehdessään mielikuvistani todellisempia luonnostelemalla viivoja, joista koostui kuvia.

Havahduin toisinaan vain siihen, että kello kutsui takaisin tunnille, tai kun joku potkaisi ja sylki päälle.

Taiteen tekeminen on aina ollut tapa, jolla olen yrittänyt tehdä näistä maailmoistani käsin kosketeltavia, tuoda ne kerrankin tänne, sen sijaan, että aina menisin sinne itse. Fiktiivinen henkilö muuttuu heti todellisemmaksi, kun kasvot onnistuu piirtämään paperille, jotta aina ei tarvitsisi muodostaa mielikuvaa sanoin kokoon kyhätystä kuvailusta. Kuvat ovat myös toimineet ikkunoina muille, niille, joille olen niitä rojhennut näyttää.

Se on myös ollut tapa, jolla olen rakentanut muuria itseni ympärille, kun en ole muilla tavoin pystynyt suojelemaan itseäni. Jossain vaiheessa mielikuvitusmaailmoistani tuli minulle tärkeämpiä kuin useimmista ihmisistä ympärilläni. Niiden kautta, oli turvallisempi elää ja arjen tapahtumat tuntuivat vain lyhyiltä painajaisilta. Tuolloin se oli ainoa henkireikäni. Ajatukseni kieppuivat vain fantasiaulottuvuuksien tai itsemurhan ympärillä, koska elämäni tuntui silloin vaikealta ja sietämättömältä. En voinut paeta minnekään muualle kuin pääni sisälle. Silloin se oli puhdas selviytymismekanismi ja jota toisinaan käytän edelleen.

Näiden ja muidenkin seikkojen vuoksi minulla on erittäin voimakas side fiktion, enkä ole toistaiseksi vielä missään vaiheessa nähnyt aiheelliseksi luopua siitä. Se on tapa, jolla pystyin kanavoimaan asioita ja hyödyntämään luovuutta, suojelen sillä niin itsenäni kuin myös muita. Vaikka se tyyli ja tavat, joilla sitä käytän ovat iän myötä muuttuneet asteittain hienovaraisemmiksi ja vähäeleisemmiksi, motiivini ovat edelleen samat ja yhtä autenttiset.

3: AJATUKSIA LUOVUUDESTA, FLOWSTA JA INTUITIOSTA OMASSA TAITEELLISESSA TYÖSKENTELYSSÄNI

Tähän väliin minun on varmaan pakko mainita, että psykologisten analyysien sijaan olen opiskellut mm. hiilipiirustusta, värioppia ja sommittelua. Minulla ei siis ole kykyjä tai välineitä analysoida luovia prosessejani sillä tavoin kuin tiede ja muut instituutiot haluaisivat edellyttää, erityisestikään, koska aiheeseen perehtyneet tutkijatkin ovat yleisesti myöntäneet sen kuinka vaikeaa luovan prosessin tutkiminen on. Tieteen tekijät itse ovat tätä asiaa selvitellessään turvautuneet lähinnä mm. havainnointiin, haastatteluihin, yrittäneet kokeellistaa luovan prosessin säätelyä sekä simuloineet sitä tietokeella.

”Mikään tieteellinen terminologian muotoon puettava määritelmä ei pysty paljastamaan luovan prosessin syvintä olemusta tavalla, jonka luovat taiteilijat pystyvät omakohtaisten kokemustensa perusteella kuvailemaan.” (Uusikylä 2012,132) Olen aivan samaa mieltä Uusikylän kanssa siitä, että luovuus periaatteessa vastustaa tieteellistä täsmällisyyttä, selvärajaisuutta ja toistettavuutta ja että luovuuden syvimmän olemuksen ymmärtää parhaiten luovuutensa löytänyt ja sitä aktiivisesti hyödyntävä persoona.

Millainen luova prosessi sitten oikein on ja mitä kaikkea siihen mahdollisesti liittyy?

Jotkut väittävät, että luova toiminta on yksinkertaistettuna pelkkää ongelman ratkaisua. Luovaan prosessiin kuitenkin liittyy ajattelun lisäksi myös paljon tunteita, mikä saattaa vaikeuttaa tai jopa kokonaan estää tehokkaan ongelman ratkaisun. Hyvin luovat yksilöt antavat itselleen luvan käyttää primitiivisiä ajattelutapoja ja he kykenevät vaihtelevaan ajatteluun sujuvasti rationaalisen ja epärationaalisen välillä. *”Luovan ihmisen työ pohjautuu tunteiden ailahteluun ja syviin kokemuksiin. Maanista innokkuutta seuraa depressio jossa omaa työtä arvioidaan kriittisesti.” (Uusikylä 2012,123)*

Uusikylä kertoo Carl Gustav Jungin (1959) ajatelleen luovan prosessin olevan luonteeltaan mystinen ja että sitä ruokkii arkkityypeistä muodostuva kollektiivisen tiedostamattoman kerros, joka sisältää menneitten sukupolvien kokemusvaraston. Jung ei kuitenkaan kuvaile tarkasti miten se

tapahtuu, mutta perustana kuitenkin on taiteen yleismaailmallisuus. Näin ollen taideteoksella olisi paljon yleisempi pohja kuin pelkästään sen aikaan saaneen taiteilijan oma kokemustausta. Jungin mukaan taiteilijoiden töissä puhuvat aina tuhansien ihmisten mielikuvitukset ja menneiden sukupolvien perintö. Arkkityypit heijastavat ihmisen varhaisia kehityskausia, joten luovan prosessinsa aikana taiteilija on osa katkeamatonta historian hämärästä alkanutta ketjua, joka tulee jatkumaan aina niin kauan kuin tällä planeetallamme vain on elämää. (Jung 1959) Aika kaunis ajatus.

Ne asiat, jotka osaan omista luovista prosesseistani ja taiteen tekemisestäni eritellä, ovat inspiraatio, intuitio, fiktio ja flow. Toisinaan siihen liittyy myös jonkinlainen tunnekuuhu ja stressi, mutta ne yleensä johtuvat siitä, että olen taas jättänyt jotakin viimetippaan. Uusikylän mainitsema depressiovaihe on omalla kohdalla hyvinkin tuttu. Viimeistään siinä kohtaa, kun teos on valmis, saatan hyvinkin helposti tuhota sen, koska en syystä tai toisesta voi kelpuuttaa sitä ja silloin käyn läpi paikoitellen hyvinkin voimakkaita itsevihän tunteita kohdatessani aikaansaannokseni puutteellisuuden. Mutta toisaalta, jos sitä näkisi itsensä valmiina, ei ehkä haluaisi kehittyä ja tämä jano tulla jatkuvasti taitavammaksi pitää yllä motivaatiotani, samaten kuin vain se yksinkertainen palo ja tarve tehdä tätä. Kai sitä tähän hommaan ryhtyessään täytyy olla edes hivenen masokisti, mutta ainakaan minulle tämä ei ollut valinta. Pakkomielle taiteeseen ja kuvien tekemiseen minulla on ollut jo ihan lapsesta saakka.

Grafiikan lehtorini Esko Railo (2015) tokaisi yhdessä viime keväänä pidetyssä kritiikissä inspiraation olevan vain harrastelijoiden keksintö. Oikea ammattilainen kuulemma tekee taidetta työkseen ja toimii työmoraalin mukaisesti. Silloin ei kuulu vain vartoilla ideoita ja boheemi romanttisuuskin on taiteilijan työstä loppujenlopuksi varsin kaukana.

Platon ja monet muutkin filosofit ovat taas korostaneet inspiraation merkitystä, sillä sitä on pidetty oleellisena luovuuden lähteenä (Platon 1999), inspiraatio on se suuri mysteeri, johon luova toiminta perustuu. Siinä on ajateltu olevan jotain jumalallista sillä luovan toiminnan seurauksena syntyy jotain sellaista, mitä ei aikaisemmin ollut olemassa.

Olipa inspiraatiolla merkitystä tai ei, se on minulle oleellinen työkalu ja osa työskentelyäni.

Toisinaan se on ikään kuin sellainen pieni valo, joka syttyy jossain sisimmässä, joskus se taas tuntuu sormenpäissä sellaisena kutituksen kaltaisena tunteena. Se kulkee käsikädessä intuitioni kanssa. Inspiraatio kertoo, että nyt on aika aloittaa ja intuitioni osoittaa, että mihin suuntaan täytyy mennä.

Awakening Intuition kirjassaan intuitiotutkija Frances Vaughan mainitsee alitajuntamme sisältävän valtaosan siitä mitä olemme kokeneet elämämme aikana (Vaughan 1979). Vaughan ajattelee intuition olevan se väylä, jonka avulla tuo kaikki tieto voidaan saada esiin ja hyödynnettyä. Intuition avulla ikään kuin katsotaan sisäänpäin ja siten havainnoidaan millaisen vastauksen alitajunta antaisi.

Myös intuitiota tutkinut kirjailija ja akateemikko Tony Dunderfelt kuvailee kirjassaan, Intuitio -sisäinen viisaus, intuition olevan taitoa, jolla havaitaan ja luetaan alitajuntamme liikkeitä. Intuitio on hänen mukaansa niin tieteellisessä kuin taiteellisessa luomistyössä. Se on tapa olla avoin alitajunnassa kehittyville ideoille ja taiteelliselle inspiraatiolle. *”Luovan työn tekeminen ja intuition välinen suhde riippuu siitä, miltä kannalta asiaa tarkastelee. Intuition hetki on yleensä hyvin lyhyt ja joskus huomaamaton. Luovan työn tekijä voi pitää sitä niin itsestäänselvänä, että tuskin huomaa intuition vaikutusta.”* (Dunderfelt 2008, 177)

Itse olen huomannut, että luottamalla intuitiooni, luova prosessini on miellyttävämpi ja aikaansaannoskin yleensä parempi, kuin silloin kun vain teen jotakin määrätietoisesti ja toimien ennalta laaditun suunnitelman mukaan. Yleensä luonnokseni ovat miellyttäneet minua varsinaista teosta enemmän joten turhan tarkan ennakkoinnin pois jättäminen on antanut kokeilun varaa, mahdollisuutta leikitellä ja nauttia sattumasta. Se on laimentanut ainaisia pelkojani epäonnistumisesta. Myös ihmishahmojen pois jättäminen ja abstraktin ilmaisumuodon mukaan tulo ovat auttaneet suuresti.

Olen ymmärtänyt, että tila, ja aika eivät ole kerrontani kannalta oleellisia. Enhän kiinnitä niihin huomiota arkielämässäkään. Muoto on se tärkein ja sen jälkeen tulee väri. Kuparin pystyy leikkaamaan ympyräksi, jos sen eteen näkee vähän vaivaa. Maalaus pohja onkin sitten jo haastavampi, varsinkin koska sille ei pysty piirtämään samalla tavoin. Viiva ei ole ohut ja tarkka vaan hiili kompuroi kudotulla kankaalla ja ajoittain törmäilee hiekanjyvääkin pienempiin gessomöykkyihin tai pensselistä irronneeseen ja valkoisen sekaan kiinni kuivuneeseen karvaan. Grafiikassa jo pelkkä millimetri voi saada aikaan maailmanlopun. Samoja sääntöjä ei tietenkään saisi sovittaa maalaamiseen, mutta minkäs perfektionisti itselleen mahtaa.

Siitä lähtien kun päätin, että teen maalatessani vain niitä eleitä, jotka tuntuvat hyvältä, tauluni ovat muuttuneet sinisiksi. Se on väri, joka vain ilmaantuu kankaalle, vaikken edes ajattele sitä. Aina kun pitää sekoittaa jokin sattumanvarainen väri, palettini muuttuu turkoosiksi. Jostain syystä suurin maneerini on raiskata kaikki lopulta valkoisella. Ällöttäviä, imeliä pastellisävyjä ilmaantuu joka paikkaan ja transparentit mediumit sekä colortixit kuluvat minulta hetkessä. Se on sitä sokeriöveriä,

jolla pyrin kauemmaksi kaamosajan harmaasta vesisateesta, tammikuun hyytävän kylmistä pakkasista ja maaliskuusta kesään saakka ulottuvasta loskasta. Postapocalyptiset rauniokaupungit ja bandiittiryhmän selviytymistaipaleet ovat vaihtuneet lasyyreihin ja väriliukumiin. Rakentelen yksityiskohdat nykyään struktuureista ja kerroksista satuolentojen, fantasiaulottuvuuksien ja dramatiikan sijaan. En tarvitse niitä enää, sillä nyt osaan pelkistää ja keskittyä olennaiseen.

Sen sijaan, että mieleni siirtyisi aivan tarkalleen määriteltyyn mielikuvitusmaailmaan, minulle riittää nykyään enää se tunne siitä, että olen jossain muualla. Saavutan sen sisäisen rauhan, kun saan vain uppoutua työskentelyyn, antaa keholleni jotain tekemistä siksi aikaa kun olen ”poissa”. Ajantaju katoaa ja koen uusia oivalluksia yksinkertaisista asioista kuten läpinäkyvistä jutuista, heijastuksista ja helmiäisestä. Teen ratkaisuja vasta kun olen katsonut ensin sisäänpäin ja kuunnellut mitä intuitio sanoo.

Flow on minulle välttämätön kokemus. Jos en tavoita sitä, aloitan joko alusta tai sitten lopetan kokonaan. Sen puute viestii minulle siitä, että nyt jokin ei ole kohdallaan. Joko ideassani tai sitten toteutuksessani on jotain vikaa ja sitä on pysähdyttävä miettimään. Silloin kun kirjoitan tai piirrän, jo muutama sana tai viiva kertovat, että nouseeko mielessäni oleva ajatus siivilleen vai onko vain parempi lopetanko siltä erää ja kokeilen jonain toisena päivänä uudelleen.

”Flow-kokemuksen ydin on siinä, että ihminen oppii kontrolloimaan omaa sisäistä elämäänsä ja sijoittaa psyykkistä energiaansa tietoisesti itselleen arvokkaaseen toimintaan. Flow-kokemuksen pystyvä on löytänyt oman onnensa lähteen. Tietoisuuden kontrolloitu suuntaaminen ei ole vain älyllinen taito, vaan se vaatii paljon tahdonvoimaa ja tunnetta. Paras flow-nautinto saavutetaan silloin, kun työskentelee lähellä kapasiteettinsa äärirajoja. Silloin kaikki huomiokyky on kiinnitettävä toimintaan, eikä psyykkistä energiaa jää muuhun. Ihminen saattaa olla niin keskittynyt työhönsä, että toiminta muuttuu melkein automaattiseksi. Yksilö lakkaa olemasta tietoinen siitä mitä tekee.” (Uusikylä 2008, 129)

Kirjoittaminen on minulle aivan yhtä tärkeä luovuuden muoto kuin kuvien tekeminenkin. Se on myös itseilmaisun keinoistani se, jossa kaipuuni fiktion ja mielikuvitukseen tulee parhaiten ilmi. Siinä pystyn luonnostelevaan maailmoja vain muutamalla sanalla, kun taas sen saman aikaansaaminen kankaalle veisi vähintään viikkoja. Pystyn kuvailemaan asioita konkreettisesti, tapahtumat ovat nopeita ja juonikuviot monimutkaisia. Tekstini on oikeastaan melkein kaikkea sitä, minkä pidän taiteessani pelkistettynä.

Kuten jo aikaisemmin sanoin, koen, että teoksissani ei ole tilaa tai aikaa. Siellä ei ole draamaa, ja olen pyrkinyt riisumaan ne turhista yksityiskohdista ja keskittymään lähinnä abstraktiin ilmaisuun. Taiteellisen prosessin aikana pyrin irrottautumaan todellisuudesta ja yritän saada aikaiseksi jotakin, joka edes heijastelisi sisäisen maailmani liikkeitä, näyttäisi välähdyksen siitä mitä siellä on tai kertoisi siitä mitä tunnen.

Samalla taiteeni on kuitenkin myös kilpi tai suojamuuri. Olen kätkeytynyt kuvieni taakse jo vuosien ajan, rakennellut pilvilinnoja, jotta saisin piilotettua asioita niin itseltäni kuin myös muilta. Abstrakti ilmaiseminen on erittäin turvallinen tapa, sillä katsoja yleensä lähtee tulkitsemaan teosta omista lähtökohdistaan toisinaan jopa teoksen nimestä huolimatta. Heidän ei tarvitse tietää mitä minä olen teosta tehdessäni ajatellut tai käynyt läpi. Hemptä ja liian kauniit sävyt ovat tavallisesti vastareaktio sille rumuudelle ja vastenmielisyydelle mitä koen olevan vähän kaikkialla. Liian nätit kuvat ovat olleet melko pitkälle sisäisen kauhuni ympärille rakentamani kulissit. Olen piileskellyt niiden takana ja toivonut, että saisin edes niitä tekemällä aikaiseksi jotain hyvää, sillä koen itse olevani pelkkä hirviö.

4: PÄIVÄKIRJA

xx.yy.0000

sijainti: tuntematon

Minun kai pitäisi olla vielä nuori, mutta jo nyt tuntuu, että sieluni olisi yli sata vuotias. Koko ajan pitäisi vain suorittaa, opiskella, käydä töissä, bilettää, verkostoitua ja luoda kontakteja, kuluttaa ja silti säästää samaan aikaan. Vuorokausi on rajallinen, viikotkin loppuvat kesken, kuukaudet kuluvat ohi niitä huomaamatta. Vuosi on sentään vielä jokin käsite, mutta jostain syystä en kysyttäessä osaa eritellä, mihin tarkalleen olen aikani käyttänyt. Kaikki on yhtä sumua. Päivän päätteeksi unen ja valveilla olon välissä on muutama tunti televisiota. Kasvot muuttuvat peilin edessä niin, että sen kohdalle pysähtyessä, sitä joutuu tutustumaan uuteen ventovieraaseen.

Kuka minä olen, sitä en tiedä.

Entä kuka joskus olin, en ole varma mitä siitä muistan.

Mitä minusta vielä tulee, siihen ei osaa vastata kukaan.

Pystyn olemaan kaunis vasta kun olen piirtänyt kasvoni uusiksi rajauskynällä. Tosin silloinkin muistan heti olevani jo liian vanha, väärän kokoinen ja muotoinen. Hiomaton ja epäsymmetrinen. Siitä tulee vain paha mieli ja ahdistus. Menen suihkuun ja itku kurkussa piiloudun eskapismi jumpperissa peiton alle. Sitä syö väärin, jos pistää suuhunsa sitä mistä pitää, ja juo joko liikaa, tai liian vähän, välittämättä siitä onko se viinaa vai vettä. Savuttomuus on pahe seurasta riippuen. Joissain piireissä pitää pussailla poikia, toisissa taas vain tyttöjä. Kävi miten kävi, itsestään ei ainakaan saa pitää.

xx.yy.0000

sijainti: tuntematon

Kotimatalla huomasin kuinka keskenkasvuiset jalanjäljet kulkivat hangessa pellon poikki rautatielle, mutteivät tulleet sieltä takaisin. Se ei ole näillä kulmilla aivan tavatonta, mutta joka kerta yhtä surullista.

Muistan yhä vuosien takaa tarinan eräästä pojasta, joka kerran asettui nukkumaan juuri noille kylmille rataiskoille. Hänen jalanjälkensä loppuivat pitkiin saappaisiin ja vaatteet oli viikattu siististi nippuun niiden viereen. Sisuskalut olivat levittäytyneet pitkäksi matoksi soran, paskan ja vessapaperin sekaan. Joitakin hampaita oltiin löydetty vielä viidenkymmenenkin metrin päästä.

Miten ehjästä vartalosta saakaan aikaiseksi niin rumaa muhennosta? Sitä puistatelllessani kuulin sen korvia huumaavan huudon ja ryskeen, maa tutisi kengänpohjieni alla, silmiäni sokaisi hetken kirkas valo ja lopuksi päälleni lensi ryöppy jäämurskaa ja pakkaslunta. En halunnut mennä katsomaan löytyisikö kiskoilta mitään. Tiesin jo, että kotona jääkaapissa olisi vain maksalaatikkoa.

xx.yy.0000

sijainti: tuntematon

Hän toivotti minulle hyvää yötä ja kehoitti katsomaan pornoa. Oppisin siitä kuulemma oleellisia asioita nautinnosta. Miten muka? Sanoinkin hänelle, että eihän suutelemista voisi harjoitella yksinään. Se ei kuulemma ollutkaan oleellista, vaan se, että näkisin millaista on, kun tuntuu hyvältä, miltä se kuulostaa kun, pannaan oikein kunnolla, perusteellisesti ja rajusti. Ruudulleni ilmaantui kuin tyhjästä muutama, selvästikin ennalta valittu linkki. Aprikoin niiden avaamista pitkään.

Se näyttää siltä, että sattuu. Kuuluu vain ähinää, ulinaa, huorittelua ja kiro sanoja. Kontrollia toisesta haetaan kuristamalla ja lyömällä perseelle sekä kasvoihin. Hyllyvä, lätisevä ääni lähtee siitä, että läski lämähää toista vasten, kun lantiot työntyvät sisään ja ulospäin. Lopulta mies muistuttaa minusta lähinnä katuporaa. Mekaanisella toistolla pyritään väkisin syvemmälle, vaikka sitä selvästi tietää jo, että pidemmälle ei pääse. Voimalla vaan, suurinta nautintoa muka pitäisi saada siitä, että paikat repee.

Minusta tuntuu, etten osannut katsoa sitä oikein.

Mitä minun pitäisi tällaisissa videoissa nähdä... ja mitä tuntee, kun katson niitä?

Ei se ainakaan kiihottanut, mutta miksi minä sen hänelle kertoisin. Ei se sille kuulu.

xx.yy.0000

sijainti: tuntematon

Pieni, musta kirsu uskalsi herättää minut tänään ensimmäisen kerran. Ruskeat nappisilmät ja vispaava kippurahäntä ilahduttivat nyt, kun ketun näköinen otus ei enää puiki peiton alle näytstelemään varpaita terävillä pikku hampaillaan. Se oli kömpinyt viereen ja on selvästi jotakin vailla. Ei se muuten luokseni tule, arka kun on. Silitin tuuheaa ja sään karkaisemaa turkkia, kosketus korvan takaa sai pienen pään nytkähtämään ja painautumaan rannetta vasten. Vilkaisin seinäkelloa, se näytti jo puolta yhtä iltapäivällä. Aamut ovat hitaita ja jäykkiä lattialta herättyinä. En erottanut muita ääniä kuin korvissa vinkuvan tinnityksen. Minut oli siis taas jätetty yksin sen kanssa.

Koira tottelee käskyjä paremmin jääkaapinovea. Se tulee luokse aina kun erottaa saranoiden narinan, istuu kiltisti pakastimen oven eteen ja vaitonaisena odottaa sitä, että palkkioksi putoaisi juustoa tai edes makkaraa. Nyt näytti siltä, että ei ollut varaa antaa kumpaakaan. Keltaisesta voirasiasta löytyi haisevia, harmaita ja yön yli turvonneita nappuloita. Pudottelin niitä punaiseen metallikuppiin yksi kerrallaan ja jahka asetin sen lattialle, ne katosivat reilussa minuutissa.

Kylpyhuoneen suunnasta leijaili pistävä haju ja lattiakaivon vierestä löytyikin jo kaakeleiden saumoihin kiinni kuivunut lammikko, taas. Laskin ämpäriin vettä ja aloin jynssäämään, vaikka en asu täällä eikä koirakaan ole omani. En vain halunnut, että isäntä kotiin tullessaan kurmuuttaa sitä taas. Se on liian raju rangaistus muiden välinpitämättömyydestä. Eihän pentu mikään tyhmä ole. Kusevathan ihmisetkin tähän samaan huoneeseen, mutta vain tuohon valkoiseen posliinipystiin minne sen omat jalat eivät yltä. Logiikka on siis aivan selvä.

Se tuli pelastetuksi kiväärin edestä. Pentu ja sen sisarukset kun olivat suunnittelelemattomia, kahden lähisukulaisen sunnuntailapsia. Niitä pidettiin ulkohäkissä pakkasessa, vain yhdessä kupissa oli ruokaa ja vesi jäätyn toiseen. Tämä yksi oli aina sisarusparvensa pohjimmainen pienen kokonsa vuoksi ja kitukasvuiseksi se jäikin, koska näki vauvana nälkää. Ankara elämä ja kova kuri ovat tehneet tehtävänsä. Se ei luota kehenkään eikä halua miellyttää ketään. Kunpa itsekin voisin olla sellainen. Silloin minun ei tarvitsisi päivittäin tarkistaa kieleni väriä ja pohtia muistuttaako se enemmän punaista vai ruskeaa.

xx.yy.0000

sijainti: tuntematon

Mattopiiskasta lähtöisin ollut lyönti kaikui laukauksena kolkossa betonilähiössä. Kirpeä pikkupakkanen nipisteli sormia ja rystyset raapivat räsykudosta joka läimäyksen yhteydessä. Kukaan ei ollut kuuntelemassa tätä sarjatululta, jota jaoin voimia säästelemättä.

Psykologi kertoi aikaisemmin näkevänsä minussa kolme ihmistä; aikuisen, lapsen ja hirviön. Hän painotti, että minun tulisi tehdä paljon töitä sen hirviön kanssa, jotta se pysyisi kurissa, ei tekisi lapselle enää enempää pahaa. En kuulemma voisi koskaan häätää sitä itsestäni, sillä se on osa minua, mutta voisin oppia hallitsemaan sitä. Se tarvitsisi nimen, jolla kutsuisin sitä. Nimellä voisin eristää sen omaksi persoonaksi, kaikki lähtisi siitä.

Kirjava matto heilui avuttomana edestakaisin piestessäni sitä. Puhisin vastenmielisesti kun aloin hengästyä, muttei se ollut mikään syy lopettaa lyömistä. Lopulta se pudota mätkähti hangelle, kun voihkauksia muistuttavat pölyhattarat olivat lakanneet pelmahtelemasta jo aikaa sitten. Käärin rääkätyn kappaleen hiljaisesti rullalle. Kiedoin kädet sen ympärille ja kannoin varoen rappusille odottamaan. Seuraavan nyytin retuutin vuorostaan pakkaseen ja viskasin puolittain kaiteen yli.

Hymyile. Pidä keskustelu muissa. Kysy kysymyksiä, toista positiivisia hymähdyksiä ja lyhyitä täytesanoja. Muista kehua. Ole kiinnostunut, aidosti. Teeskentely huomataan heti. Ole vaatimaton, yritä kertoa vain neutraaleja asioita ja puhu totta. Valheet unohtaa, mutta totuuden muistaa aina. Silloin ei lähde sivuraiteille. Naurahda kepeästi ja kohauta olkia, jos valitsitkin väärän faktan ja aiheutit järkytyksen. Pyydä sitä anteeksi ja vaikene kuoliaaksi. Sillä tavoin hirviö pysyy piilossa muilta.

Niiden ei tarvitse tietää mitä se tekee, kun romahdan ja se pääsee vapaaksi. Ei se tullut yllätyksenä, että ammattilainen huomasi sen. Oikeastaan tahdoin jäädä kiinni, mutta siitä ei vain ollut apua. Hän ei saa sitä ulos minusta, vaikka erottaa sen äänestäni ja näkee silmistäni, kun se herää puhumaan. Se on ollut sisälläni ainakin kymmenen vuotta... Ehkä kauemminkin.

Havahduin siihen, että käsissäni tuntui ärsyttävää pistelyä. Valmiiksi kuiva iho oli kylmettynyt pakkasessa ja hankaus mattoa vasten oli repinyt kämmenselän rikki. Siihen oli huomaamattani halkeillut verta noruvia railoja. Jotkin kynsinauhoistakin olivat katkeilleet kipeiksi ihotikuiksi. Muutama rystynen oli aivan kokonaan paljaana ja veresliha hengitti kylmää ilmaa nestettä tihkuen.

Tämä saisi siis riittää tältä päivältä. Sisällä palauttaisın matot takaisin paikoilleen. Menisin kylpyhuoneeseen pesemään kádet kylmällä vedellä, jotta turvotus laskisi ja se pieni tyttö itkisi taas, koska suolainen vesi kirvelisi niin kovin.

xx.yy.0000

sijainti: tuntematon

Mittanauha, jos vain omistaisin mittanauhan, tämä olisi helpompaa. Nyt on kulunut 11 päivää ilman ruokaa. Vaakaan ei voi luottaa, siitä on jostain syystä aina paristot loppu ja se heittelee lukujaan täysin mielivaltaisesti. Sitä paitsi, numerot eivät ole senttimetrejä.

Olo on kuin munankuorella ja sisimmässäni huutaa nälkä. Se on ihanaa, jollain kieroutuneella tavalla aivan ihanaa. Se puhdistaa, päivä päivältä tunnen miten hitaasti edes yksi niistä suojakseni rakentamista paskamuureista valuu jonnekin olemattomiin. Peilittömässä maailmassani saan leikkiä olevani keijukainen, kutistua hennoksi ja hauraaksi. Nähdä kuinka keskisormi ja peukalo yltävät vaivattomasti kiertämään ranteeni ympärille, vaikka sormeni ovat niin lyhyet, että niistä voisi luulla puuttuvan niveliä. Housut putoavat jalasta kävellessäni, vyössä ei ole tarpeeksi reikiä. Tiedän, että ilonaiheeni ovat vain kuvitelmaa, mitään tästä ei näy ulospäin ja se kai on perversioni. Saan siitä mielihyvää, vääränlaista mielihyvää.

Olen muuttunut väsyneeksi ja näen paljon painajaisia ruoasta, siitä miten sitä yritetään tunkea väkisin kurkkuuni tai kuinka varastan teekupin kokoisia, violetteja vaahtokarkkeja. En tiedä mitä Freud niistä sanoisi, mutta olen iloinen etteivät ne ajatukset jahtaa minua päivisin. Saa nähdä miten kauan jaksan tätä, ihminen kun ei elä loputtomiin pelkällä vedellä ja pyhällä hengellä. Mutta sitten kun se päivä koittaa, minä itken. Itken samalla tavoin kuin teininä, jolloin olin kausittain syömättä yli 9 päivää. Itken sitä, että mieleni on niin heikko, ruhoni taas kyltymätön ja vastenmielinen. Lusikoin lautaselta ylpeyttäni pala kerrallaan ja tunnen kuinka kielelläni maistuu home.

xx.yy.0000

sijainti: tuntematon

Eräs ystäväni sanoi minulle kerran, ettei minun kuulu koskaan ihastua, koska olisin kuin Hachiko, odottaisin ikuisesti. Hän oli oikeassa, emmekä me ole enää ystäviä. Lähes kaikki ovat sitä mieltä, että se on vain hyvä asia. Ystävyyskunta ei ollut kovinkaan terve ihmissuhde. Se oli pahasti kieroutunut. Niin käy kun toisella on ideologia siitä, että ihmisen voi omistaa täysin... ehkä siksi hän kohteli minua kuin hammasharjaa. Olin henkilökohtainen, itsestäänselvä esine, jota ei lainata muille ja jonka voi heittää pois kun siltä tuntuu.

Se ei ollut ensimmäinen kerta kun minua käytettiin hyväksi, eikä se varmasti tule olemaan viimeinenkään. En tee elettäkään, jotta se kierre loppuisi. Päinvastoin. Huoraan sydäntäni kaikille vastaantuleville. Ei se ole minulta pois, jos parhaani mukaan pyrin vastaamaan siihen mitä minulta halutaan, oli se mitä tahansa ja vaatimatta mitään vastineeksi.

En vain oikein osaa kuvailla miltä se tuntuu. Miksi minun muka pitäisi tietää miltä se tuntuu?! ... ja kaiketi juuri siksi se tuntuu ihan hyvältä. Olen vain ollut iloinen, jos olen jotenkin onnistunut olemaan hyödyksi tai kelvannut. Joskus vastaan on tullut hetkiä, jolloin olen miettinyt, että olisiko jokin saattanut mennä toisin, jos olisin sanonut edes kerran ei. Olisiko se pieni sana voinut muuttaa jotakin? Tuskin. Minulta kysytään niin vähän mitään ylipäättäen. Ei se kiinnosta haluanko minä vai en. Ja hyvä niin, en kumminkaan osaisi vastata, vaikka kysymys on niin yksinkertainen ja vaihtoehtoja on vain kaksi.

xx.yy.0000

sijainti tuntematon:

Jossain vaiheessa, ne alkavat aina kyselemään, miksi en koskaan tuu. Ja aina minä vastaan, että mitä ne sillä oikein meinaa. Vastakysymys on helppo tapa vaihtaa aihetta ja karttaa kertomista. En minä tiedä mistä se johtuu ja muut seikat olisivat vain tekosyitä. Ei se aina ole minusta kiinni. On niillekin käynyt samoin, mutta en ole ollut siitä millänsäkään. Sellaista sattuu.

Mutta sitten, kun ne sanovat että tykkäävät minusta, siis ihan tosissaan ja vakavissaan eivätkä enää vain lirkuttele jotta lämpenisin helpommin. Silloin minä muutun vaikeaksi, sulkeudun ja juoksen karkuun. Tunteet ällöttävät. En käsitä niitä. Ne ovat kuin paksua päälle valuvaa siirappia, äitelää tahmaa joka vetää puoleensa kärpäsiä.

”Älä karkaa” oli surullinen virke, joka kuului selkäni takana kun minulle tuli kiire varjon alta kaatosateeseen, koska se sama ääni mainitsi pitävänsä sitä iltakävelyä romanttisena.

”Riippuu siitä, miten sen ottaa” oli vastaukseni kun vihjattiin, että jäätelöannoksen jakaminen tuntui siltä, että oltaisiin treffeillä. Minun puoliskoni jäi koskemattomana sulamaan pikarin pohjalle.

Minua ei kuulu kohdella hyvin. En halua puhua tunteista tai ajatella tulevaisuutta. Rahaa minulle ei anneta tai tarjota edes yhtä juomaa baarissa. Pärjään itse. En halua ripustautua kehenkään tai olla kiitollisuuden velassa. Kenenkään käsivarret tai ääriviivat eivät saa muodostaa omia rajojani. Turvan ja läheisyyden hakeminen on vain helppo valinta, eikä sydämensä luovuttaminen toisen käsiin ole turvallista. Pelkät lupaukset eivät takaa, etteikö se särkyisi. Siitä on pidettävä huolta itse ja vahingon välttämiseksi tai ihan vain varmuuden vuoksi sen voi muuttaa kiveksi.

xx.yy.0000

sijainti: tuntematon

Joku joskus kysyi, että miksi en vain lähde pois. Olen minä lähtenyt, montakin kertaa. Oikeastaan vaihdan paikkaani alinomaan. Minulla on ollut viidet eri kotiavaimet vuoden sisään, eikä silti oikein ole paikkaa minne mennä. Sinisinä hetkinä hiivin hiljaa yhden oven taa, joinain öinä minun ei tarvitse nukkua ollenkaan, ja sitten on niitä aamuja jolloin selkäranka on vääntynyt korkkiruuviksi kehnon alustan vuoksi. Sänky on muuttunut luksukseksi ja nautin jokaisesta tunnista, jonka saan viettää leväten sellaisella.

Mitkään irtiotot tai maisemanvaihdokset eivät vain ole tuoneet muutosta. Kaikki ne kerrat, jolloin olen karannut joko maailman ääriin tai ihan vain naapuriin ovat muistuttaneet pelkästään siitä, että ennemmin tai myöhemmin minun on palattava takaisin.

Olen ollut lukkojen takana Keski-Euroopassa nelikymppisen miehen asunnossa viikonlopun. Kävellyt Osakan paahtavilla kaduilla ilman rahaa ja karttaa, vailla luku- tai kielitaitoa. Juossut peloissani yönpimeillä ja täysin tuntemattomilla kaduilla. Yrittänyt kansainvälisillä käsimerkeillä tehdä selväksi, etten ole prostituoitu. Näinä aikoina opin olemaan eksyksissä ja samalla huomasin, että olin hukassa myös pääni sisällä. Karkumatka osoittautuikin vain umpikujista koostuvaksi labyrintiksi. Kerrankin, kun oli mahdollisuus olla täysin vapaa, olinkin vain ansassa aivan uudella tapaa. Sydänsurujen parantaminen oli vaikeaa ja aikaa vievää puuhaa. Minulta meni siihen yli puoli vuotta ja siinä samalla jouduin syntymään uudelleen ihmisenä.

Nyttemmin yleisin piilopaikkani on punaisessa sohvassa valtavan tyynyryöykkiön alla.

Eksistentiaaliset kriisini ovat silloin vain podcastilta vaikuttava talk show, jolla on sen ainoan kuulijan mukaan jopa jonkinlaista viihdearvoa. Se on minusta hyvä asia, muistuttaa siitä, että ehkä kaikki ei olekaan niin kuoleman vakavaa, asioiden mittasuhteet taitavatkin olla todellisuudessa toisenlaiset jne. Itseään ei ehkä tarvitsisi ottaa kaiken aikaa niin loputtoman tosissaan ja on hyvä välillä muistaa, etten ole maailman keskipiste. Suuruusharha on kaunis sana.

LÄHTEET

Dunderfelt, T 2008, Intuitio sisäinen viisaus, Gummerrus Kirjapaino, Jyväskylä

Freud, S, 1920, a General introduction to psychoanalysis, Boni&Liverright, New York

Jung, C.G, 1959, The archetypes and the collective unconscious, Pantheon, New York

Platon, 1999, Ion, Otava, Helsinki

Railo, E, 2015, Kokeilevan grafiikan kurssin kritiikki

Törmä S, 2015, Suojelkaa mua, Ingrid, Kaiku recordsings

Uusikylä K, 2012 Luovuus kuuluu kaikille, Ps-kustannus Bookwell, Juva

Vaughanin F, 1979 Awakening intuition, Anchor

LIITTEET

Teoskuva: sitä mitä on lihan ja ihon välissä

teoskuva: Sitä mitä on lihan ja ihon välissä, yksityiskohta